

Joanna Patyk
Uniwersytet Jagielloński

Specyfika tłumaczenia ukraińskich imiesłówów przysłówkowych na język polski (na podstawie utworów Tarasa Prochaški i ich polskich przekładów)

W językoznawstwie ukraińskim wyróżnia się imiesłowy niedokonane (ukr. дієприслівники недоконаного виду), będące odpowiednikiem polskich imiesłówów przysłówkowych współczesnych, oraz imiesłowy dokonane (ukr. дієприслівники доконаного виду), określane przez polskich badaczy mianem imiesłówów przysłówkowych uprzednich¹.

Imiesłowy przysłówkowe oraz konstrukcje z imiesłowem przysłówkowym, tzw. zwroty imiesłowowe (ukr. дієприслівниковий зворот) są najczęściej wyodrębnianymi okolicznikami w składni ukraińskiej. Mogą wyrażać w zdaniu znaczenia okolicznika sposobu, czasu, przyczyny, celu, warunku, przyzwolenia². Należy dodać, że wspomniane przeze mnie *zwroty imiesłowowe* będą odpowiednikiem polskiego imiesłowowego równoważnika zdania³.

W niniejszym artykule biorę pod uwagę sposoby tłumaczenia ukraińskich imiesłówów przysłówkowych współczesnych i uprzednich na język polski. Materiałem badawczym są przykłady zaczerpnięte z utworów współczesnego pisarza ukraińskiego Tarasa Prochaški (*Інші дні Анни, Непрості*)⁴ oraz ich tłumaczenia na język polski (*Inne dni Anny, Niezwykli*)⁵. Należy podkreślić, że oryginalne utwory pozwoliły na wyodrębnienie ponad 300 zdań zawierających imiesłowy przysłówkowe, zarówno współczesne, jak i uprzednie. Podczas gromadzenia materiału miałam także do czynienia z takimi imiesłowami przysłówkowymi, które zostały wiernie od-

¹ Зінкевич-Томанек Б., *Граматика сучасної української мови. Морфологія. Синтаксис*, Краків 2007, s. 152.

² *Сучасна українська мова. Підручник для студентів гуманітарних спеціальностей вищих закладів освіти*, za ред. О.Д. Пономарева, Київ 1997, s. 287-289.

³ Szerzej o tym problemie pisałam w pracy magisterskiej: Patyk J., *Ukraińskie imiesłowy przysłówkowe w przekładzie na język polski (na podstawie utworów Tarasa Prochaški i ich polskiego tłumaczenia)*, Kракów 2012, s. 31-34.

⁴ Прохасько Т., *Інші дні Анни*, Київ 1998., Прохасько Т., *Непрості*, Івано-Франківськ 2002.

⁵ Prochaško T., *Inne dni Anny*, Wołowiec 2001., Prochaško T., *Niezwykli*, Wołowiec 2005.

zwierciedlone w przekładzie. Nie będą one stanowiły przedmiotu moich rozważań, ale warto nadmienić, że ich frekwencja w tekście tłumaczonym wynosi ok. 56%.

W procesie porządkowania zgromadzonego materiału wzięto pod uwagę kryterium morfologiczne i na jego podstawie wyróżniono kilka grup z polskimi odpowiednikami imiesłów, które zostaną poniżej zaprezentowane. Jak wiadomo, imiesłowy przysłówkowe stanowią centrum imiesłowowego równoważnika zdania pełniącego funkcję okolicznikową, jednakże w celu ułatwienia analizy przykładów w niniejszym artykule przyjmuję, że imiesłów przysłówkowy pełni funkcję okolicznika.

Przyjrę się zatem sposobom tłumaczenia imiesłów na język polski.

1) Imiesłów przysłówkowy zastąpiono wyrażeniem przyimkowym.

Osobliwości w tłumaczeniu można dostrzec w zdaniach, w których ukraiński imiesłów przysłówkowy zastąpiono wyrażeniem przyimkowym:

Памва завжди брав на чергування кілька магнітофонних касет, щоб слухати музику разом з водієм їхньої бригади, чекаючи викликів (Непрості, с. 105).
Na dyżur Pamwa zawsze zabierał kilka kaset, by słuchać muzyki razem z kierowcą podczas czekania na wezwanie (Niezwykli, s. 114).

Obserwacja omawianego tutaj przykładu prowadzi do wniosku, że imiesłów przysłówkowy współczesny na drodze transformacji może zostać zastąpiony w tłumaczeniu ekwiwalentem w postaci frazy przyimkowo-nominalnej PODCZAS + rzeczownik (gen). Przyimek *podczas* i jego synonim *w czasie* są wykładnikami równoczesności, podobnie jak i imiesłów przysłówkowy⁶.

W analizowanym zdaniu ukraińskim imiesłów jest nośnikiem funkcji okolicznikowej czasu (okolicznik czasu). Polski odpowiednik imiesłowu, czyli wyrażenie przyimkowe, nie zmienia w przekładzie funkcji syntaktycznej. Określa ono orzeczenie w kategorii czasowej (słuchać *kiedy?* podczas czekania), tak więc spełnia rolę okolicznika czasu. Dostrzegam podobieństwo pod względem leksykalnym:

чекаючи – forma utworzona od czasownika niedokonanego чекати (czekać);
podczas czekania – wyrażenie przyimkowe mające związek z czasownikiem niedokonanym *czekać*.

Przyjrę się jeszcze zanegowanym imiesłowom ukraińskim i ich polskim odpowiednikom:

⁶ Bojałkowska K., *Opis składniowy imiesłówów przysłówkowych we współczesnym języku polskim*, Toruń 2010, s. 156-159.

Анна не вагаючись показала свою оголену постать у правому верхньому куті центральної частини картини (Непрості, s. 55). Anna bez wahanja wskazała swą nagą postać w prawym górnym rogu, na środkowej tablicy (Niezwykli, s. 76).

Може, тому, що тютюни нагадували смак житану капрал, а може, було важливішим відчути себе серед цих людей одним з них, але Памва, не думаючи, купив по шклянці різних тютюнів, зсипаючи до однієї торбинки (Інші дні Анни, с. 95). Може dlatego, że tytoń przypominał smak gitanes'ów Kapral, a może dlatego, że ważne było, aby między tymi ludźmi poczuć się jak jeden z nich, Pamwa bez namysłu kupił po szklance różnych gatunków, zsypując je do jednej torebki (Inne dni Anny, s. 104).

W pierwszym przykładzie imiesłów pełni rolę nierozwiniętego okolicznika sposobu, w kolejnym zdaniu ukraińskim imiesłów przysłówkowy spełnia rolę okolicznika sposobu. W tłumaczeniu zrezygnowano z form imiesłówów przysłówkowych i zastąpiono je wyrażeniami przyimkowymi *bez wahanja*, *bez namysłu*. O podobnych sytuacjach pisał H. Wróbel: *Na koniec warto zasygnalizować, że przy pełnej równoczesności zdarzenia nie zaprzeczonego i zaprzeczonego konstrukcja imiesłowowa z negacją może alternować z frazą nominalną bez + nomen actionis*⁷. Wyrażenia przyimkowe w podanych przeze mnie zdaniach także pełnią funkcję okolicznika sposobu. Pod względem semantycznym wyrażenia te wiernie oddają znaczenie imiesłówów. Jedynie w drugim przykładzie widzę dodatkowo różnicę na płaszczyźnie leksykalnej:

не думаючи – forma utworzona od czasownika niedokonanego думати (myśleć);

bez namysłu – forma mająca związek z czasownikiem niedokonanym *namysłać się*.

Analiza niektórych przykładów dowodzi, że imiesłów przysłówkowy, który w zdaniu oryginalnym wyrażał funkcję okolicznikową, można zastąpić w tłumaczeniu połączeniem wyrazów pełniących rolę okolicznika:

Анна годинами розглядає, як міняється малюночок, по-різному рухаючи долонею (Непрості, с. 97). Anna godzinami ogląda, jak zmienia się rysunek w zależności od ruchu dłoni (Niezwykli, s. 136).

Na płaszczyźnie leksykalnej i semantycznej tylko wyrażenie przyimkowe ma związek z imiesłowem:

рухаючи – forma utworzona od czasownika niedokonanego рухати (ruszać);

ruchu (ruch) – forma mająca związek z czasownikiem niedokonanym *ruszać*.

⁷ Wróbel H., *Składnia imiesłówów czynnych we współczesnej polszczyźnie*, Katowice 1975, s. 42.

2) Imiesłów przysłówkowy zastąpiono rzeczownikiem.

Zazwyczaj odpowiednikiem imiesłowu jest samodzielny komponent lub wyrażenie przyimkowe. Jednak na podstawie obserwacji niektórych przykładów, można się przekonać, że aby wiernie wyrazić treść przekazywaną przez imiesłów, należy niekiedy użyć dwóch lub więcej komponentów. Zaznaczam, że takie wypadki notuje się niezmiernie rzadko:

Франциск остаточно переселився на балкон, усаїтнївшись там і не контактуючись (Непрості, с. 77). Franciszek ostatecznie przeniósł się na balkon, urządza-
jąc tam samotnie i z nikim nie kontaktując się (Niezwyczajni, s. 107).

W podanym przykładzie treść przekazywaną przez imiesłów przysłówkowy odzwierciedlono przy pomocy dwóch składników: imiesłowu przysłówkowego w roli orzeczenia oraz rzeczownika w roli dopełnienia (*urządza-
jąc samotnie*). W badanym przeze mnie wypadku należy zaznaczyć, że pod względem leksykalnym sam imiesłów ma związek wyłącznie z rzeczownikiem *samotnia*.

Jednak wypada zasygnalizować, że nie zawsze odpowiednik imiesłowu w postaci rzeczownika wyraża wyłącznie funkcję dopełnieniową. Tę konstatację potwierdza podany przykład:

В ці останні дні осені Памві не хотілося рухатися, здавалося найправильнішим нерухомо сидіти, нагриваючись промінням, набираючи тепла на зиму (Інші дні Анни, с. 95). W te ostatnie dni jesieni Pamwie nie chciało się ruszać, sądził, że najlepszą pozycją było nieruchome siedzenie, wygrzewanie się w promieniach słońca i magazynowanie ciepła na zimę (Inne dni Anny, s. 104).

Przedstawione zdanie pozwala stwierdzić, że rzeczownik będący w przykładzie odpowiednikiem imiesłowu może także pełnić funkcję podmiotu. Taką sytuację odnotowałam tylko jeden raz.

Analiza dowodzi, że w obydwu wypadkach nie mam do czynienia ze zmianami dotyczącymi semantyki. Różnicę pod względem leksykalnym dostrzegam natomiast w drugiej parze przykładów (*набираючи* – forma utworzona od czasownika niedokonanego *набирати* (zbierać, gromadzić); *magazynowanie* – forma utworzona od czasownika niedokonanego *magazynować*).

3) Imiesłów przysłówkowy zastąpiono imiesłowem przymiotnikowym.

W trakcie analizy materiału stwierdziłam, że jest możliwe zastąpienie imiesłowu przysłówkowego imiesłowem przymiotnikowym:

Непрості ледве врятували її, наваривши в молоці маку (Непрості, с. 39). Niezwykłym ledwie udało się ją odratować gotowanym w mleku makiem (Niezwyczajni, s. 53).

W danym wypadku imiesłów przymiotnikowy pełni funkcję przydawki charakteryzującej. Dodam, że imiesłów przysłówkowy pełnił w zdaniu ukraińskim rolę okolicznika sposobu. Na płaszczyźnie leksykalnej i semantycznej nie zauważam zmian. Dotyczą one wyłącznie aspektu czasownika, od którego pochodzi imiesłów przymiotnikowy (od czasownika niedokonanego *gotować*) oraz imiesłów przysłówkowy (od czasownika dokonanego *наварити* (*ugotować*)).

Zaobserwowałam także zjawisko zastępowania imiesłowu uprzedniego w funkcji okolicznika sposobu imiesłowem przymiotnikowym biernym w innym charakterze niż we wcześniejszym przykładzie:

Вона сиділа на льодяному фотелі, загорнувшись в зимовий плащ, затиснувши колінами горнятко з грогом, не стримуючи попіл з пахітоски в звислій над вимощеною книжкою руці (Інші дні Анни, с. 58). Siedziała w lodowatym fotelu otulona zimowym płaszczem, zaciskając między kolanami garnuszek z grogiem, nie strząsając popiołu z cygaretki w zastygłej nad upuszczoną książką ręce (Inne dni Anny, s. 66).

W przedstawionym zdaniu określnik *otulona* zaliczyć się do przydawek predykatywnych (orzekających), gdyż w danej konstrukcji człon określający (imiesłów przymiotnikowy bierny) łączy się semantycznie nie tylko z nadrzędnikiem nominalnym, lecz i werbalnym (określa i podmiot i orzeczenie). Strukturalnie imiesłów przymiotnikowy jest raczej bliższy czasownikowi w formie osobowej w funkcji orzeczenia *siedziała otulona*, natomiast semantycznie odnosi się do całej sytuacji zdaniowej, w tym do podmiotu (w danym wypadku do podmiotu domyślnego *ona*). Podkreślenia wymaga fakt, że imiesłów przymiotnikowy nie może być uznany za bezpośredni podrzędnik czasownika, głównie dlatego, że nie jest przez niego konotowany⁸. S. Jodłowski wprowadza natomiast nazwę *określenie predykatywne*, definiując je jako składnik będący jednocześnie określeniem podmiotu i orzeczenia⁹.

Pod względem semantycznym nie odnotowuję żadnych różnic (*загорнувшись* – forma utworzona od czasownika dokonanego *загорнути* (zawinać, owinać); *otulona* – forma utworzona od czasownika dokonanego *otulić*).

Zaobserwowałam także nietypowy przykład, w którym odpowiednikiem imiesłowu jest związek frazeologiczny, a dokładniej wyrażenie:

(...) вагітна Анна лізла по камяній стіні, ніяквоваючи від того, що не знала, як притулятися животом (Непрості, с. 37).(…) ciężarna Anna wspinała się po skale zbita z tropu tym, że nie wie, jak przyłgnąć brzuchem do kamiennej ściany (Niezwyczajni, s. 43).

⁸ Nagórko A., *Zarys gramatyki polskiej*, Warszawa 2003, s. 288.

⁹ Jodłowski S., *Podstawy polskiej składni*, Warszawa 1976, s. 107.

W tłumaczeniu imiesłów przysłówkowy zastąpiono frazeologizmem: *zбиты з тропу* (zakłopotany, zmieszany), którego centrum skupia się wokół imiesłowu przymiotnikowego. Dostrzegam więc, że treść w tłumaczeniu została dokładnie przekazana, gdyż ukraiński imiesłów współczesny pochodzi od czasownika niedokonanego *ніяковіти*, który oznacza *peszyć się, mieszać*. Wyrażenie pełni funkcję przydawki predykatywnej.

Odpowiednikiem imiesłowu przysłówkowego mogą być również imiesłowy przymiotnikowe czynne:

Була відлига, листя, що лежало на землі ще з осені, вивільнилося від снігу, падало знову, підхоплене теплим вітром, котрий силнішав і навів снігові хмари, які протягом кількох днів згромаджувалися десь збоку і з яких вже почав летіти сніг, розтоплюючись на певній висоті теплом вітру і, холодним дощем долітаючи до землі, виривався листям, значно повільнішим (Інші дні Анни, с. 59). Była odwilż, liście leżące na ziemi jeszcze od jesieni, uwolnione spod śniegu, opadały znowu, poderwane przez ciepły wiatr, który był coraz mocniejszy i nagał śniegowe chmury; w ciągu kilku dni zgromadziły się gdzieś z boku i zaczęły już przysyć śniegiem, topniejącym na pewnej wysokości w ciepłym wietrze, a potem już w postaci chłodnego deszczu, spadającym na ziemię; tu okrywały go liście – leciały znacznie wolniej (Inne dni Anny, s. 67).

W danym wypadku pełnią one funkcję przydawki, a ściślej ujmując, wchodzi w skład przydawki wyodrębniającej. Warto zwrócić uwagę na sferę leksykalną, gdyż dostrzegam pewne odstępstwo od zdania oryginalnego. Mam na uwadze imiesłów przysłówkowy *долітаючи* (forma utworzona od czasownika niedokonanego *долітати*, *dolatywać*) oraz jego odpowiednik: *spadającym* (forma od czasownika niedokonanego *spadać*). Zestawiane formy nie wykazują związku pod względem leksykalnym, jednak można stwierdzić, że w danym kontekście łączy je relacja semantyczna.

4) Imiesłów przysłówkowy zastąpiono przysłówkiem.

W drodze tłumaczenia z języka ukraińskiego na polski obserwuję także zamianę imiesłowu przysłówkowego na przysłówek:

Він видряпався, швидко слабнучи, по драбинці до люка і зрозумів, що не пам'ятає, як цею драбиною лізлося дев'ять місяців (Непрості, с. 11). Wdrapał się ciężko po drabinie do włazu i zrozumiał, że nie pamięta, jak po niej wchodził dziewięć miesięcy wcześniej. (4) (Niezwykli, s. 14).

W przedstawionym zdaniu ukraińskim imiesłów współczesny występuje w charakterze okolicznika sposobu. Natomiast w przekładzie tłumacz zastosował

przysłówek, również w tej samej funkcji. Dopatruję się semantycznych powiązań między nimi. Przede wszystkim należy wziąć pod uwagę przysłówek швидко poprzedzający ukraiński imiesłów przysłówkowy слабнучи. Porównując obydwie zdania w zaprezentowanym przykładzie, stwierdzam, że pod względem znaczenia można postawić znak równości między komponentami *швидко слабнучи* (швидко слабнучи) = *ciężko* (w znaczeniu 'z trudem'). Do tego należy dodać różnicę na płaszczyźnie leksykalnej.

Przyjrząc się także zanegowanemu, nierozwiniętemu imiesłowowi przysłówkowemu, który pełni rolę okolicznika sposobu:

У тих місяцях це легко зробити не дивлячись (Непроті, с. 58). W tej okolicy można to było łatwo zrobić po omacku (Niezwykli, s. 80).

Tłumacz, rezygnując z użycia imiesłowu, postanowił zastąpić go związkiem wyrazowym o znaczeniu przysłówka *po omacku*, który pod względem leksykalnym nie ma nic wspólnego z ukraińskim imiesłowem. Natomiast obydwie wyrażają to samo znaczenie (robienie czegoś bez patrzenia). Jak zauważam, nawet pomimo tej różnicy funkcja okolicznikowa sposobu została zachowana. Nie ulega wątpliwości podobieństwo pod względem semantycznym (не дивлячись – forma utworzona od czasownika niedokonanego **дивитися** (patrzeć się); *po omacku* – *związek wyrazów w funkcji przysłówka*, w znaczeniu 'nic nie widząc').

5) Imiesłów przysłówkowy zastąpiono czasownikiem.

Przekłady utworów Prochaški dostarczają wielu przykładów, w których imiesłów przysłówkowy został zastąpiony przez czasownik w formie osobowej lub w formie bezokolicznika.

Z moich obliczeń wynika, że największą frekwencją wyróżniają się zdania z imiesłowami przysłówkowymi, których odpowiednikami w przekładzie są czasowniki w formie osobowej (głównie o wartości czasu przeszłego, rzadziej teraźniejszego i przyszłego). Zgromadziłam wiele tego rodzaju konstrukcji, dlatego też podam po jednym przykładzie tłumaczenia zarówno imiesłowu współczesnego, jak i uprzedniego. Oczywiście wszystkie odpowiedniki badanych imiesłówów w polskim zdaniu będą pełniły rolę orzeczenia:

(...) як впиваєшся одним ковтком коньяку, тримаючи його надто довго на слизових у роті, (...) (Інші дні Анни, с. 32). (...) jak przełykasz koniak, który długo trzymałeś na błonach śluzowych jamy ustnej, (...) (Inne dni Anny, s. 38).

(...) вичищав перці, поклавши на долоню, питався, що налити – (...) (Непроті, с. 48). (...) czyścił papryki, kładł na dłoń, pytał, co podać (...) (Niezwykli, s. 66).

Biorąc pod uwagę znaczenie imiesłowa i czasownika w formie osobowej, podkreślenia wymaga fakt, że nie dostrzeżono znaczących różnic w zdaniu oryginalnym i tłumaczonym. Natomiast pod względem leksykalnym zaobserwowano je w zdaniu:

Себастьянові ледве вдалося приписатися у Дойче Мокрій, поселившись у домі вивезеного мадярами тирольця (...) (Непрості, с. 95). Sebastianowi ledwie udało się zameldować w Nemeckej Mokrej, gdzie zamieszkał w domu wysiedlonego przez Madziarów Tyrolczyka (...) (Niezwykli, s.134).

Niektóre przykłady wskazują na to, że imiesłów przysłówkowy pełniący w zdaniu ukraińskim funkcję okolicznika sposobu może zostać zastąpiony w przekładzie bezokolicznikiem w roli orzeczenia:

Ці окремі моменти можна було б зшити між собою, вилучивши зі всього іншого, і отримати самостійну історію, генезу, самовартісний сюжет, напевно цілком умотивований, скомпонувати осібногo Памву (Інші дні Анни, с. 77). Owe oderwane fragmenty można było pozszywać razem, wyodrębnić ze wszystkich innych rzeczy i w taki sposób uzyskać nową historię, genezę, niezapożyczoną fabułę, zupełnie prawdopodobną, a więc można było skomponować zupełnie innego Pamwę (Inne dni Anny, s. 87).

Charakterystyczny jest również przekład imiesłowa przysłówkowego w roli okolicznika celu. Imiesłów ten można zastąpić w tłumaczeniu bezokolicznikiem, który pełni w zdaniu funkcję orzeczenia wypowiedzenia celowego:

Ввечері Памва пішов до міста, шукаючи Анну (Непрості, с. 87). Wieczorem Pamwa poszedł do miasta, aby poszukać Anny (Niezwykli, s. 99).

Dodam, że odpowiednikiem ukraińskiego imiesłowa (w roli okolicznika sposobu), może być nie tylko bezokolicznik spełniający funkcję samodzielnego orzeczenia w zdaniu:

В такі дні ходити вулицями треба було ковзаючи (Непрості, с. 34). W takie dni, chodząc po ulicy, trzeba się było ślizgać (Niezwykli, s. 42).

Jak zauważam, w zdaniach, których predykatywne centrum skupia się wokół czasownika niefleksyjnego *można, trzeba*, taki bezokolicznik wchodzi najczęściej w skład orzeczenia złożonego.

6) Imiesłów przysłówkowy zastąpiono przyimkiem.

Jak się okazuje, tłumacz miał również możliwość zastąpienia imiesłowa przyimkiem. Przyimki nie mogą samodzielnie spełniać funkcji syntaktycznej w zdaniu. Natomiast w połączeniu z rzeczownikiem tworzą wyrażenie przyimkowe, które zazwyczaj pełni rolę okolicznika. Taką sytuację przedstawia poniższy przykład:

До жовтня Млинарський закінчив свою колосальну мапу буття (дякуючи допомозі приятеля, ком'ютерного пірата) (Інші дні Анни, s. 65). Na początku października Młynarski zakończył swoją kolosalną mapę bytu (dzięki pomocy kolegi pirata komputerowego) (Inne dni Anny, s. 72).

Imiesłów przysłówkowy wyraża funkcję okolicznikową sposobu, podobnie jak wyrażenie przyimkowe DZIĘKI + rzeczownik w celowniku.

Podsumowując przeprowadzoną analizę porównawczą, stwierdzam, że ukraiński imiesłów przysłówkowy może być zastąpiony w polskim tłumaczeniu:

- a) wyrażeniem przyimkowym (w funkcji okolicznika czasu, przyczyny czy sposobu), które odnosi się do tego samego orzeczenia, co imiesłów przysłówkowy w zdaniu oryginalnym,
- b) rzeczownikiem (w funkcji dopełnienia i podmiotu),
- c) imiesłowem przymiotnikowym biernym (w roli przydawki predykatywnej lub orzekającej),
- d) imiesłowem przymiotnikowym czynnym (w roli przydawki dopowiadającej i wyodrębniającej),
- e) czasownikiem w formie osobowej (w roli orzeczenia),
- f) bezokolicznikiem (w roli orzeczenia bądź w roli jednego z komponentów orzeczenia złożonego – najczęściej towarzyszy mu czasownik niefleksyjny *można, trzeba*),
- g) przysłówkiem (w roli okolicznika),
- h) bardzo rzadko przyimkiem (w połączeniu z rzeczownikiem tworzy wówczas wyrażenie przyimkowe w roli okolicznika) lub związką frazeologiczną (np. w roli przydawki orzekającej).

Według moich szacunkowych obliczeń udział polskich odpowiedników wynosi: w roli orzeczenia 72,38% (w tym: 42,75% reprezentuje czasownik w formie osobowej; 4,82% bezokolicznik; 20,68% imiesłów przysłówkowy współczesny; 4,13% imiesłów przysłówkowy uprzedni); w roli okolicznika 14,47%; w roli przydawki 10,33%; w roli dopełnienia 1,44%; w roli podmiotu 1,38%.

Jak widać, możliwości przekładu jest bardzo wiele, ale trzeba zaznaczyć, że wybór którejś z nich wiąże się także ze stylem danego tłumacza. W większości wypadków odnotowałam zmianę funkcji syntaktycznej odpowiedników ukraińskiego imiesłowa. Jedyne w zdaniach z wyrażeniami przyimkowymi i przysłówkami funkcja okolicznikowa została zachowana. Warto również zaznaczyć, że

w wypadku konstrukcji z zanegowanymi imiesłowami dostrzegłam w przekładzie frazę nominalną BEZ + nomen actionis (*bez* + rzeczownik w dopełniaczu).

Podkreślenia wymaga fakt, że nie zauważyłam znaczących zmian pod względem leksykalnym i semantycznym, chociaż miałam z nimi do czynienia w pojedynczych wypadkach.

SUMMARY

The Peculiarities of Translation of Ukrainian Adverbial Participles into Polish (on the Basis of Taras Prokhasko's Prose)

The aim of this project was to compare the present adverbial participle (e.g. *czytając*) and the past adverbial participle (e.g. *przeczytawszy*) from the original works of Taras Prochasko, as well as their equivalents in Polish translation, where syntax different than in the original works was applied.

The Ukrainian sentence with adverbial participle was analysed with the main focus on how it was presented in the translation. Similarities and differences in both sentences were attempted to discern.

The analysis of peculiar Polish constructions led to some interesting conclusions and observations (e.g. Ukrainian adverbial participle can be replaced by prepositional phrase, passive adjectival participle, active adjectival participle, noun, verb or adverb).